SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:205

av Kjell-Arne Ottosson (KD)

Gränsdragningen för den fjällnära skogen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över gränsen för den fjällnära skogen utifrån aktuella kunskaper om lokala förhållanden och att förenkla förfarandet för framtida justeringar av gränsen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den så kallade fjällnära skogen återkommer ofta i den skogspolitiska debatten. Gränsen har sitt ursprung i äldre bedömningar av möjligheten att bedriva skogsbruk och föryngra skog i den svenska fjällvärlden och dess tuffa klimatläge. År 1952 drog dåvarande Domänverket en skogsodlingsgräns för skogsbruket på statens marker. Senare förlängde Riksskogstaxeringen gränsen över privat mark för att skapa ett sammanhängande område för skogsstatistiken. Den gräns som användes 1969 blev en viktig utgångspunkt för den senare avgränsningen av den fjällnära skogen. År 1991 avgränsades området för fjällnära skog med utgångspunkt i den del av den svårföryngrade skogen som låg ovanför denna skogsodlingsgräns. Regeringen fastställde gränsen i maj 1991, och reglerna trädde i kraft den 1 juli samma år.

Gränsen är således en administrativ avgränsning med historiska rötter. Den grundas inte på en inventering av naturvärden i varje enskilt bestånd. De särskilda reglerna fick samtidigt ett bredare syfte, nämligen att ge naturvård, kulturmiljövård och rennäring större tyngd. Gränsdragningen har genom åren kritiserats för att inte alltid återspegla de lokala förhållandena. Gränsen kan exempelvis följa en väg som delar ett sammanhängande skogsområde, trots likartade förutsättningar för skogsbruk på båda sidor. Sådan kritik redovisas uttryckligen i SOU 2009:30 ”Skog utan gräns?”.

När likvärdiga skogsområden omfattas av olika regler på grund av en historisk gränsdragning kan det få betydande konsekvenser för enskilda skogsägare. I en rättsstat måste gränser som påverkar möjligheten att bruka den egna marken vara sakligt motiverade och begripliga. Därför bör gränsen för den fjällnära skogen ses över. Översynen bör bygga på aktuella kunskaper om klimat, föryngringsförutsättningar och

naturvärden samt beakta kulturmiljövårdens och rennäringens intressen. Historiska kartgränser bör inte ensamma vara avgörande för vilka regler som gäller för en fastighet.

Klimatförändringarna kan också förändra förutsättningarna för skogsbruk och föryngring. Regelverket bör därför medge ett enklare förfarande för framtida justeringar av gränsen när förändrade förhållanden motiverar det. Markägare bör ha en tydlig möjlighet att begära en prövning av gränsdragningen för den egna fastigheten. Där sakliga skäl finns bör gränsen kunna justeras så att marken inte längre omfattas av de särskilda reglerna för fjällnära skog.

Kjell-Arne Ottosson (KD)